

Secția a treia

DECIZIE

cu privire la admisibilitatea

cererii nr. 39789/03
prezentată de Doina Rodica GLADKVIST și Romulus BUCUR
împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită la 2 martie 2010 într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvin Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

Având în vedere cererea menționată anterior, introdusă la 6 octombrie 2003,
Având în vedere observațiile formulate de Guvernul pârât și cele prezentate ca răspuns de reclamânți,

După ce a deliberat în acest sens, pronunță următoarea decizie:

În fapt

1. Reclamânții, Doina Rodica Gladkvist și Romulus Bucur, soț și soție, sunt resortisanți suedezi, născuți în 1943 și, respectiv, în 1928 și locuiesc în Växjö (Suedia). Reclamanta a decedat la 5 mai 2008. Aceștia sunt reprezentați în fața Curții de Nicolae Coroianu, avocat din Cluj-Napoca. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

2. Guvernul suedez, căruia Curtea i-a trimis o copie a cererii în temeiul art. 44 § 1 a) din Regulamentul Curții, nu a dorit să își prezinte punctul de vedere asupra cauzei.

A. Circumstanțele cauzei

3. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de către părți, se pot rezuma după cum urmează.

4. În 1987, ca urmare a plecării reclamânților din România, statul a confiscat apartamentul acestora, situat pe str. I. Ghica nr. 11 din Cluj-Napoca, în temeiul Decretului nr. 223/1974, fără nicio măsură reparatorie.

5. La 29 octombrie 1996, statul a vândut bunul în litigiu, în temeiul Legii nr. 112/1995, lui D.D. și I.M., foști chiriași ai apartamentului în cauză.

6. La 3 iulie 2001, reclamânții au solicitat autorităților administrative, invocând Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 (Legea nr. 10/2001) să li se acorde o despăgubire pentru apartamentul în cauză.

7. La 14 februarie 2002, reclamânții au sesizat Judecătoria Cluj-Napoca cu o acțiune împotriva primăriei și terților cumpărători. Aceștia solicitau anularea deciziei de naționalizare și a contractului de vânzare subsecvent încheiat cu foștii locatari, precum și rectificarea cărții funciare. Prin hotărârea din 30 august 2002, judecătoria a stabilit că statul dobândise în mod legal proprietatea asupra bunului în litigiu și că, în momentul vânzării bunului, cumpărătorii erau de bună credință. În consecință, instanța a respins acțiunea reclamânților ca nefondată.

8. Reclamanții au formulat apel, susținând că naționalizarea fusese ilegală. Prin decizia din 10 decembrie 2002, Tribunalul Cluj a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță. În plus, tribunalul a stabilit că reclamanții nu puteau sesiza direct instanțele cu o acțiune de drept comun, ci că erau obligați să urmeze procedura prealabilă prevăzută de Legea specială nr. 10/2001. Tribunalul a constatat că părțile interesate prezentaseră o cerere în temeiul legii respective, dar că se limitaseră la a solicita o despăgubire corespunzătoare valorii bunului fără a reclama restituirea în natură a bunului. În consecință, instanța a apreciat că aceștia nu mai justificau un interes actual în obținerea restituirii în natură prin anularea contractului de vânzare.

Partea relevantă a deciziei respective se citește astfel:

„(...) În consecință, având în vedere că acțiunea de drept comun era inadmisibilă pe motiv că în momentul în care a fost introdusă, și anume după intrarea în vigoare a Legii speciale nr. 10/2001, și având în vedere că, în raport cu dispozițiile legii speciale, reclamanții nu justifică un interes de a acționa din moment ce nu au solicitat în temeiul legii respective restituirea în natură a apartamentului, aceștia nu au calitate pentru a introduce o acțiune în anulare (...)”

9. Reclamanții au intentat recurs, susținând că imposibilitatea invocată de tribunal de a intenta o acțiune în revendicare ulterior apariției Legii speciale nr. 10/2001 constituia o negare a liberului acces la justiție.

10. Prin hotărârea definitivă din 16 aprilie 2003, Curtea de Apel Cluj a confirmat hotărârea tribunalului reluând aceeași motivare. Instanța a adăugat că Legea specială nr. 10/2001 avea ca obiect instituirea unui climat de securitate juridică în cazul bunurilor preluate în mod abuziv de către stat între 1945 și 1989. Aceasta a hotărât totodată că respingerea acțiunii reclamanților nu contravenea dispozițiilor art. 6 din convenție, părțile interesate fiind sancționate pentru lipsa de diligență la solicitarea restituirii în natură a bunului în litigiu.

11. Reiese, din documentele trimise de Guvern și necontestate de reclamanți, că la 27 decembrie 2007, în urma notificării care le-a fost adresată în temeiul Legii nr. 10/2001 (*supra*, pct. 6), Primăria Cluj a emis o decizie privind acordarea dreptului la despăgubire, fără valoare precizată, pentru imobilul în litigiu. În consecință, reclamanții au introdus o acțiune pentru anularea acestei decizii și restituirea în natură a apartamentului. Prin hotărârea din 9 mai 2008, Tribunalul Cluj a respins acțiunea acestora pe motiv că, acțiunea acestora în anularea contractului de vânzare fiind respinsă, aceștia nu puteau obține, în temeiul Legii nr. 10/2001 și Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, decât o despăgubire. În urma apelului reclamanților, hotărârea a fost confirmată prin decizia din 18 septembrie 2008 a Curții de Apel Cluj. Reclamanții și Guvernul nu au informat Curtea cu privire la rezultatul acestei proceduri.

B. Dreptul și practica interne relevante

12. Dispozițiile legale relevante (inclusiv cele ale Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cu modificările sale ulterioare) și jurisprudența internă relevantă sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* [(GC), nr. 28342/95, pct. 31-33, CEDO 1999-VII], *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, pct. 19-26, CEDO 2005-VII), *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, pct. 38-53, 1 decembrie 2005) *Tudor împotriva României* (nr. 29035/05, pct. 1520, 17 ianuarie 2008) și *Faimblat împotriva României* (nr. 23066/02, pct. 15-17, 13 ianuarie 2009).

Capete de cerere

13. Invocând art. 6 § 1 din convenție, reclamanții pretind că dreptul lor de acces la

justiție a fost încălcat în urma respingerii acțiunii lor în revendicare pe motiv că ar fi trebuit să urmeze procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001.

14. Din punctul de vedere al art. 1 din Protocolul nr. 1, ei invocă o atingere adusă dreptului lor la respectarea bunurilor, prin faptul că instanțele naționale le-au respins acțiunea în revendicare.

În drept

A. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

15. Reclamanții susțin că dreptul de acces la justiție le-a fost atins prin respingerea acțiunii lor în revendicare pe motiv că ar fi trebuit să urmeze procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001. Aceștia invocă art. 6 § 1 din convenție, al cărui text relevant în speță este formulat astfel:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale (...) de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

16. Guvernul consideră că dreptul reclamanților de acces la justiție nu a fost încălcat. Acesta declară că necesitatea de a urma, în materie de restituire, procedura specială instituită prin Legea nr. 10/2001 servește la menținerea securității mecanismului juridic. Acesta adaugă că, în orice caz, părțile interesate aveau, prin intermediul legii menționate, la dispoziția lor căi de atac pe care să le folosească în justiție pentru drepturile lor.

Acesta mai susține că acțiunea introdusă de către reclamanți nu a fost respinsă decât după o examinare pe fond a pretențiilor formulate.

17. Reclamanții contestă această teză.

18. Curtea amintește că dreptul de acces la justiție ar fi iluzoriu dacă persoana în cauză nu ar avea acces la instanță decât pentru declararea acțiunii sale ca inadmisibilă prin lege (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Yagtzilar și alții împotriva Greciei*, nr. 41727/98, pct. 27, CEDO 2001-XII). Procedurile prevăzute de dreptul intern țin în primul rând de aprecierea instanțelor și o persoană trebuie să se poată aștepta la aplicarea normelor respective; normele în cauză sau aplicarea care li se atribuie nu trebuie totuși să împiedice justițiabilul să utilizeze o cale de atac disponibilă (*Pérez de Rada Cavanilles împotriva Spaniei*, 28 octombrie 1998, pct. 44-45, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII). Astfel, un formalism excesiv în aplicarea acestora se poate dovedi contrar art. 6 § 1 din convenție atunci când acesta se face în detrimentul uneia dintre părți (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei*, nr. 48553/99, pct. 81, CEDO 2002-VII).

19. Curtea reamintește, de asemenea, că s-a pronunțat deja asupra problemei accesului la justiție în cadrul respingerii unei acțiuni în revendicare introduse de reclamanți care nu recurseseră la calea specială prevăzută de Legea nr. 10/2001 (*Faimblat*, citată anterior), constatând încălcarea art. 6.

20. Cu toate acestea, în speță, deși la momentul faptelor nu exista o practică uniformă a instanțelor naționale în ceea ce privește prevalența procedurii prevăzute de Legea nr. 10/2001 (*Faimblat*, citată anterior, pct. 32), Curtea nu observă circumstanțe susceptibile să fi constituit o piedică în calea accesului la justiție.

21. Mai întâi, Curtea constată că judecătoria a analizat pe fond capătul de cerere al reclamanților privind legalitatea naționalizării și validitatea vânzării subsecvente și l-a respins (*supra*, pct. 7). Concluzia a fost confirmată în apel ca și în recurs.

22. Apoi, în ceea ce privește excepția de inadmisibilitate prevăzută de Legea nr. 10/2001, Curtea observă că spre deosebire de cauza *Faimblat împotriva României*, respingerea în prezenta cauză, deși întemeiată pe existența unei legi speciale, se raporta la circumstanțe exacte și ținea seama de consecințele unei asemenea proceduri administrative

asupra acțiunii reclamanților. Chiar dacă ar fi fost de dorit niște precizări suplimentare referitoare la stadiul și efectul procedurii respective, respingerea pe motivul lipsei de interes era rezultatul constatărilor instanțelor în raport cu temeinicia acțiunii reclamanților și cu pretențiile acestora în temeiul legii speciale, nu al aplicării automate a excepției de inadmisibilitate în temeiul noii legi speciale (a se vedea, *a contrario*, Pérez de Rada Cavanilles, citată anterior, pct. 49, și Faimblat, citată anterior, pct. 33).

23. În ultimul rând, Curtea constată, având în vedere observațiile prezentate de Guvern și necontestate de reclamanți, că aceștia din urmă au obținut dreptul la o compensație pentru apartamentul în litigiu în temeiul Legii nr. 10/2001 (*supra*, pct. 11).

24. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea consideră că interpretarea dată de instanțele naționale nu a adus atingere dreptului reclamanților la acces la justiție în sensul art. 6 § 1 din convenție.

25. Prin urmare, capătul de cerere al reclamanților este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

B. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

26. Reclamanții invocă o atingere adusă dreptului lor la respectarea propriilor bunuri prin faptul că instanțele naționale le-au respins acțiunea în revendicare. Ei invocă art. 1 din Protocolul nr. 1, formulat astfel:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

27. În primul rând, Guvernul afirmă că în favoarea reclamanților nu s-a pronunțat nici o hotărâre judecătorească prin care să le fie recunoscut dreptul la restituirea bunului naționalizat. În continuare, Guvernul susține că reclamanților nu li s-a recunoscut nicio creanță exigibilă stabilită prin hotărâre judecătorească sau decizie administrativă. Pe de altă parte, Guvernul consideră că mecanismele instituite prin legile de reparare pot oferi despăgubiri pentru bunurile naționalizate.

28. Reclamanții susțin că naționalizarea bunului lor, împreună cu piedica în calea dreptului lor de acces la justiție constituie o ingerință în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

29. În consecință, Curtea va examina dacă reclamanții dețineau un bun la data acțiunii în anulare.

30. Curtea observă mai întâi că instanțele naționale au ajuns la concluzia că naționalizarea bunului era conformă legii [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pentia și Pentia împotriva României* (dec.), nr. 57539/00, 23 martie 2006] și că abia la 27 decembrie 2007 reclamanții au obținut, ca recunoaștere a calității lor de persoane îndreptățite la compensație, o despăgubire. În consecință, Curtea apreciază că, la data introducerii acțiunii, reclamanții erau simpli solicitanți în privința restituirii propriului bun (*Pentia*, decizie citată anterior), întrucât dreptul lor nu a fost recunoscut în mod irevocabil de către instanțele interne (*Sebastian Taub împotriva României*, nr. 58612/00, pct. 37, 12 octombrie 2006, precum și *Străin și alții*, citată anterior, pct. 38).

31. În măsura în care aceștia intenționează să se plângă de imposibilitatea recuperării efective a compensației respective ori a restituirii în natură a bunului lor, aceștia pot adresa Curții o nouă cerere în acest sens.

32. Prin urmare, trebuie admisă excepția Guvernului.

Rezultă că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției în sensul art. 35 § 3 și trebuie respins în temeiul art. 35 § 4.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Santiago Quesada
Josep Casadevall

Grefier
Președinte